

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การวัดภาวะการพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) ของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาวะการพึ่งพาตนเอง และปัจจัยที่มีผลต่อภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร จำนวน 224 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 61-65 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนมากไม่ได้รับการศึกษาและไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร มีรายได้ระหว่าง 3,001-5,000 บาท อาศัยอยู่กับครอบครัว บุตร หลาน และส่วนมากมีบุตรมากกว่า 3 คน ด้านภาวะการพึ่งพาตนเอง พบว่าผู้สูงอายุมีการพึ่งพาตนเองด้านร่างกายมากที่สุด ส่วนการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ สังคม และการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศกับรายได้แตกต่างกันไม่ได้มีภาวะการพึ่งพาตนเองที่แตกต่างกันแต่อย่างใด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกันพบว่ามีการพึ่งพาตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะการพึ่งพาตนเอง พบว่าตัวแปรด้านอายุมีอิทธิพลต่อภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุมากที่สุดโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุระหว่าง 61-65 ปี

สำหรับข้อเสนอแนะการศึกษามีดังต่อไปนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางหรือนโยบายของสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ ควรกำหนดแผนหรือแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง โดยควรจัดให้มีหลักสูตรหรือคู่มือที่ได้รับการศึกษาหรือการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม ภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านการเงิน ในส่วนของระดับปฏิบัติการควรมีการนำหลักสูตรหรือคู่มือที่พัฒนาขึ้นไปใช้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ ในด้านการศึกษควรมีการพัฒนาการศึกษาภาวะการพึ่งพาตนเองในผู้สูงอายุให้ถึงระดับการพัฒนาเป็นแบบทดสอบหรือแบบวัดมาตรฐานภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ เพื่อใช้ในการศึกษาหรือการวัดภาวะการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุต่อไป

Abstract

The thesis entitled “Measure of Self-Reliance of the Elderly : A Case Study of Members of Bangkok Elderly Federation” aims to study self reliance of the Elderly and the factors affecting their self reliance. As the quantitative research by using the questionnaire, the samples were 224 elderly, members of Bangkok Elderly Federation. The SPSS was the data analysis tool; the statistics included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, T-test and one-way ANOVA at the significant level of 0.05, including the multiple regression analysis. The study results are summarized as follows.

Most samples were female, age 61-65 years, married, had no education and occupation, had salaries between 3,001-5,000 baht and lived with their families. With regard to self reliance of the elderly, it was found that the highest was physical self reliance while mental, social and financial self reliance was at the moderate level. From the comparison on variable differences, it was found that the samples of different genders and incomes had indifferent self reliance; the samples of different ages, marriage statuses, educational levels and occupations had different self reliance at the significant level of 0.05. In terms of the multiple regression analysis, it was found that the most influencing factor was age, especially the elderly age 61-65 years.

The recommendations are that functions related to direction or policy establishment of Bangkok Elderly Federation should seriously set plans or guidelines on development of self reliance of the elderly. Curriculums or guidelines covering four aspects of self reliance of the elderly should be prepared. At the operational level, such developed guidelines should be implemented in several activities to develop self reliance of the elderly. In further study, a study on self reliance of the elderly should be developed to be standard tests or measures to be used in studying or measuring self reliance of the elderly in the future.